

7

Kultura polska doby romantyzmu

NA CO BĘDĘ ZWRACAĆ UWAGĘ:

- rozwój kultury polskiej po rozbiorach,
- związki polskiego romantyzmu i walki o wolność,
- znaczenie polskiego mesjanizmu w okresie zaborów.

■ Kultura polska po utracie niepodległości

Utrata niepodległości była dla Polaków ciosem nie tylko w sferze politycznej, ale również kulturalnej. Nastąpiła utrata dotychczasowego mecenasa kultury, którym był król. Jednak tę działalność kontynuowały rody arystokratyczne, m.in. Czartoryscy, Lubomirscy, Potoccy, Raczyńscy i Działyńscy. Ważnymi ośrodkami nadal były ich rezydencje, np. w Łańcucie czy Puławach. Dużą rolę odgrywały również miasta: Warszawa, Wilno, Krzemieniec, Poznań i Kraków. W organizowanych tam **salonach artystycznych** propagowano polską literaturę, muzykę i sztukę. Szczególną aktywnością założyciele salonów wykazywali się w okresie istnienia Księstwa Warszawskiego (1807–1815) i prowadzili ją też później – aż do wybuchu powstania listopadowego w 1830 r.

■ Narodziny romantyzmu

Na przełomie XVIII i XIX w. w Wielkiej Brytanii i w Niemczech ukształtował się nowy prąd ideowy, literacki i artystyczny – **romantyzm**. W kolejnych dekadach dotarł on do innych krajów europejskich, w tym na ziemię polskie. Rozwinął się na wieloetnicznych i wielokulturowych wschodnich terenach znajdujących się pod zaborem rosyjskim, a jego głównym ośrodkiem zostało Wilno. Drugim ważnym dla romantyzmu miastem była Warszawa.

Romantycy odrzucali hasła poprzedniej epoki, co doprowadziło do konfliktu między młodymi twór-

cami a klasykami, czyli zwolennikami oświecenia. Romantycy buntowali się przeciwko **racjonalizmowi** i obowiązującym normom, a także negowali ocenę świata i człowieka opartą jedynie na kryteriach rozumu oraz nauki. Kierowali się natomiast emocjami,

Bitwa pod Somosierrą autorstwa Piotra Michałowskiego to jeden z popularniejszych polskich obrazów doby romantyzmu.

Racjonalizm – prąd filozoficzny uznający, że głównym źródłem poznania i kryterium prawdy jest rozum ludzki.